

САНГА ОЛОХ

Чурапчы улууңун хөнгөн

Ахсынны 9 күнэ, 2022 сүйл, бээстинсээ

№ 48 (11874)

стр. 4

стр. 5

стр. 6

УБҮЛҮӨЙДЭЭХ БИИР ДОЙДУЛААХПЫТУРБААНКыраныабай буолуу
маастара – Тамара MINDALКЭПСИЭХПИН БАБАРАБЫНАйар талааныгар
сүгүрүйбүнХолобур буолар
ытык ыал

стр. 2

ТЭТТИК СОНУННАР

**Петербург искибиэригээр
лингвист-учуонай
Семен Новгородовка аналаа
мэн тааны туруордуулар**

Ахсынны 2 күнүгээр Санкт-Петербург куорак-я Саха сирин күннээр чэрчилгинэ, Петроградской сударствийн университет выпускнига, сахалымы бастакы аллаа бүтээгдэхүүнүүдийн, сахалын бастакы лингвист-учуонай Семен Андреевич Новгородовка анаан мэн тааны туруордуулар.

РФ Бэрэсцэдэгэнгээр Саха сиритэн бастакын бэрэсцэдэгэнгээр Андрей Федотов, Санкт-Петербург-Ленинград куоратыгар уонна Саха сирингээр улахан сүлталаах күн буозарын бэлэгээсээ.

Чурапчы улууңун Аяа баңылыга Степан Сарыдаев, Саха сирин охшохторон аватарыттан, Санкт-Петербург Бырабызыгытсыбытагар уонна Выборгской оройон дынантатыгар, биир дойдудаахпыйт Семен Новгородов 130 уонна Саха АССР 100 сүйларьгыг анаан дьоңүүнүүх болээни ууммуттарыгыг дүрн махталын билээрээ.

Санаатын этжээх, бу шивээр Санкт-Петербург куорат Выборгской оройонун уонна саха бастакы лингвист-учуонаай Семен Новгородов төреөбүт Чурапчытын улууңун иккэ арьларыгыгар, үөрхэцээнийгээ, доруобула харыстыбылыгыгар, култуурафа, успуорка, экологияда, ыччыт болижискингээр уонна аты-эрзүүлэх, экономический сыйнаннааны эйгээригээр хардарытаа улзээн Сабуулээр түлин баттаспыттара.

**Улууспуутгар гринн
кердерүүг үрдээбит**

Роспотребнадзор Чурапчытааы управление-та бийлиниэрбигтийн, эзтийн 28-ахсынны 4 күннөрийгээр дээр Чурапчыга 219 кийн гриннээ-бүтээгдэхэнгээс. Ихнэн 144 кийн гринн утрын бынныны ылбыт эхэлт. Саастарынан ылан көрөххө, 2 сааныгар дээр 43 обо ылдлыбыт, оттон 3 сааныттан б-тыгар дээр саастваах 46 обо, 7-титтэн-14 саанытар дээр 79 обо дыннынан сүтүүлбүт. 15-тэн уонна онтон үеөэс саастваах 51 кийн ылдлыбытадаа балиэтгэхээс.

Онон түнниндаа исписанистэр дынантан бэлэн харыстанар түнүүгар сөйтөөх мизрэлдэри тунаргытын ирдинчилэр.

**Чурапчы бэтэрээн
ыспарсымыннаара томороон
тымнынга сүүрэллэр**

Тайнырдаа 40-ча кыраадыс тымнын турдаанына, успуорт бэтэрээнээр 11 буолан, тымнынгтан чадырбакка, сүүрээр сүлдэг түрүүнүүд. Кинилэр Болгонготтон саңалсан, 90-тэн тахса бийрээ тэйччи сыйтар Чакыр нийнлигээр дээр сүүрэллэр.

Тэрээний Саха АССР төрүүлгүүнтэй 100 сүйлэгээр итгэнэ чулуу дьоммут Николай Субурууский уонна Семен Яюшев - Эрлийн Эрлийн нийнлигээдээс сүлдэгээр ананар.

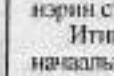
Үүн нийнлигээдээс сүлдэгээр ананар Николай Субурууский уонна Семен Яюшев - Эрлийн Эрлийн нийнлигээдээс сүлдэгээр ананар. Уүн нийнлигээдээс сүлдэгээр ананар Николай Субурууский уонна Семен Яюшев - Эрлийн Эрлийн нийнлигээдээс сүлдэгээр ананар.

Ихнэн тэнээ улуустасындаа успуорт салалтадын наадалынныгыг Дылдустан Егоров, Болтоно нийнлигээн баңылыга Сергей Ефремов эзэрээ тээвэртэй. Тымнынгтан толгубаг сүүрүүктэргүүнтэй сийнинийгээр баадарыт.

Оскуола үбүлүөйүүгээр учууталлар үрдүк набаадалары тутгуулар

Саха Фреснүүбүлүктийн үүүлээх учуутала - Лиция Илларионова

Чурапчыга күн-дүйл туруга

Ахсынны
9 күнэ
бээстинсээАхсынны
10 күнэ
субботаАхсынны
11 күнэ
баскынанынАхсынны
12 күнэ
бэнидээнникАхсынны
13 күнэ
оптууриньукАхсынны
14 күнэ
сээрээАхсынны
15 күнэ
чэллийр

-34° -37°

-34° -38°

-37° -43°

-42° -44°

-43° -48°

-44° -48°

-45° -47°

ҮБҮЛҮЙДЭЭХ БИИР ДОЙДУПААХПЫТ

Айар талааны гар сүгүрүйэбин

1969 сүйлэххэд күнүн Чурагчыга поруодуйай тыйаатыр анылан, режиссерунаан опера режиссера идэлээх Иван Иванович Кандышевий аланан кэлэн үзгэлэбигтээ. Чурагчы дьюо-сэргээтээ тыйаатыр аныллыгтын сонурдаанын, уоруу бою буолбуттара. Аны санаахха, Иван Иванович барахсан харса да суюх тута классикацаа ыслымбыгт эбигт уошия баара-суюча үс ыйылан Суоруун Омоллоон “Толон Нуукуус” дизн улахан драматын олохтооктор дүүлэлтигээр талаарбыгта. Ити ахэмийньяа ыйнга этээ. Кудуупка “лыык” курдук элбэх кини

мустаи, ол бастаның иштээгүй корбуттүү.

Мусукаалының оскуулаттai ошо Магрена Егоровна эрэ кыгтыбыла. Сүсаша дизүн чуутгал кынес оруолун боопшыон, кимиз-хэ эрэ котохторон олорон уураспильни ойдүүбүн. Толон Ныкуус оруолун Никита Корякин олус итээтийн эхтийн боопшыобуга.

куүстээх артынс буолан, иштэктээгийн соёлтогүүн

"соснуга". Араалы, сөзотох күни талааныгар итбэйши, эхийн түншний салбарыг бүхий наадаг. Исполнен

Эркин, Иван Иванович бу ылархан драмаңа ысысыбыт өткөннелденде. Испектэрек биһирэммиттэ, оссо чочулан, түпсарал, куоракка киңрөп телевидениесүү үнүлдөлөр, бүтүн ороспүүбүлүгүң костюбүтэ, Чуралчыга поруодунай тыңаатыр анылышыбытта билүүбүт.

Онтоо 1976 сүйлөвхөх бийнтийн орбайгуултуур Надежда Михайловна Заболоцкая режиссерүүчин аланын үзүүлийн кэгэлжилтэй. Чуравчын таатын норуудунаш тыйваатар оссо чинийн атаадар турбуста, ренегатураа контингентэй. Надежда Михайловна өргөтж, Иван Гогольдев "Үргүүлж комүс шигээх" дээр драматын турууран, орчүү шинийн түүрэгийн орбайгуулшиг норуудуунд тыйвантайрын коруулжиргээр хыттань бастактын мэдэстгийн залбагчидар. Бүх истигчээгүй миний олох чуучгээндээнийн ойлдлүүбүү, тобо дэлгүүрхээ, автанаан айдааниваахтыг баралж корон бу күнгэж анхри умнажицэвшийн. Бастакын сурхахтын истигээ, дэон барынга хайжсан, коруулжлуу бацаарын сүрдээх, Токсуниний ийн, жоргийн оюулоруу курохтэйшинийнэр Алма-Атаада барыгт юмэ этэй. Улзийнгээндээ, олох соторуу кийнэх аялтын, "Айншилангиг" мөстийнэм, Арай тийбэн, бойж дэонум барахсагтар сохишуулжарын корон, олус тартарен, кыргыз

оңдоохпүл, кырдаадас изгилгүн туури умнан көрдүм. Ордук Сынасы Баатыр (арт.Прокопий Дорофеев) уонна Нұйзәр Даражаны (арт. Михаил Пинигин), Алан Дашибары (арт.Надежда Заболоцкая) соңынбуттарын слуш чугастым ылышынам, себулээстүм. Бу Прокопий Дорофеев да, Михаил Пинигин да артының уорбэр уоронен, "сценическай речь", "постановка голоса" деген предметтерди уороннитүх дын дистархыз, санталара чуулкана, дикцияларга үчүнгүй сүрдөл эт. Бука, кинийлэрни кытта режиссер Надежда Михайлова күкүсү үзүлэсбитетин түмүнг буюлду дип санызыбын. Оттон Надежда Михайлова уолун Кинес Боргыннан сүтэрбөйт нийц оруулун кында тутан, ытсан-сөнгөн, избиз-куйбын көрөоччүлөрни итэбүллүнг. Бу испектэсюю костор 16-сүйз иккиси аягарынааңы кымы, туюх таягастихтарын - санталактарын, кыргыстын шүтүүлөрнүн-батастарын бука, ойдоруттан ылан айбетахтара буюлду дин. Ити инининь бу испектэсоги тууробурт Саха драматическая тыйыстарынтын кынрын, бука, Надежда Михайлова субстанциялы болота аны санызыбын

Бу Иван Гоголев "Үрүгт комус ингэл" иргээнгийн олох цагийн Надежда Михайловна туро-туулсан Чуранчтыланы породуулж тыйвантайр. Оюушлуулж бэл

поруодунай тыбаатырдар тәрзилүүнүткүрү 50 сыйыгар аналыккың күөнүсүрүсүндө кыттай, "Бастың поруодунай тыбаатыр" атын ылбыгынан түшүнүп.

Суорул Омсигион "Сағылсын" драматта түрбүтүптар дүүнхам түлүнпакка, көрүх баңып, таңбыластырга бергүйм, балык аныланыпкя. Аяга, оныннүүдүншира үчүнгүйин! Ол күннитги, тобо да үгүс сымшар засталылар, чабылхай убәрәстар оббор олонори хашылбыттар; ырындаң буолап олон эзэр эзэркүй Нүүргүүнүн (арт.Иза Седанине) корооччу барыта аныланытаспты. Боскон буолап, орон ото буола сыйтар кыра уолу, Мұлдыңун, олус итэбүттүннэхтик отчюлорго оскула, уорзинчүннэ Валы Бушков оопшыобута. Гастай нуучча жиңінгі киңір кілбітінгэр оротуптар сыйтан: "дыраастый, дыраастый!" динрэ оббор бу баэр. Олус кыналдаах олохтоох Сайсары эмэжесин оруодуун Надежда Заболоцкая олус итэбүттүннэхтик, коринчүнгэ тіздэр гына оопшыобута. Байар туңугар туту да юрбібот, алтаах албым, нызулбар, кояттары Уолака атыныбын Валерий Петрович Герасимов оопшыобута. Тангастынын-сантынын, баттаңын наилдерачыны тарааммытынын, туттардынын-ханттардынын бу судургуута суюх оруоду бәркә да арыйда эт. Анын-тантар кыналдыктан Уолака атыныбын тылыгар киңір биэрэхтэсбіт Мокубейни Валентина Пинигина чабылхайдык да оопшыобута. Эмис да Мокубейни анынбајын, эмис да киңидизи

сырткын сүттердің, чын-таваңынан ти-
нияттың анынын оғорон эзэрин
ылыммакызын, себудозбеккін.
Сатараал монологуны Дмитрий
Кириллин олус да барыс захта эт.
Надежда Михайлова бу ордулы
қызының дәнән эзен, драмаңа ору-
оллары олус да барыс сүүмәрдәсін,
сөптөвх артыстыры болыншып-
тый! "Сайыры" — бу саха драма-
тическай алымның лярғыттан
бінр чаңылхайдар, саха литература-
тын классиката будолар. Бу алымның
науқоңдай тыйшілдер туруорада сүрзілек
эпиграфикастар; эббетер олар сапаныма, эб-
бетер олар күнделек мурасын көрсетті-

кордөрөн, урукуу юмын, бывалас уларынынтын, ал юмнэг олбор дыни саага быйшаны уруйдуу-урэ корсүбүттөрнин беркэ тизэрэн, түрүгөгччи- режиссер Надежда Михайлова түрүоруммут сыйлын сипиепитэ. Биштэн туар, худоончынук Василий Николаевич Дьячковский, костюмер Мария Феофанова режиссеру кытта бир санаанын үзүүлэхтүгээр. Бу драма Надежда Михайлова түрүорачыны режиссер да быйнынтынан учинан сурун оруулу толороччу артысы да быйнынтынан бир улахан табыллыбыт үзтэ буюлар.

Оиттон хас да сый буолан ба-
ран “Эмэхенттэр эргэ тансаллар”
дизэн Флорид Булаков испекчэ-
гийн корен олус астымытым. Бу
испекчэгийн Матрена Васильева,
Екатерина Васильева, Евдокия
Борисова бөркэ олоньоон турал-
лар. Куруук кыратык “тыш” гыни-
наар, потушаах балакаат нааныл
кумач таңаанын зытсан тик-
тэн кэтэ сыйцыар кырдаажастар
дынгүйрүн олохтообүн Матрена
Васильева, урукуута партийнай
үзүүнт, куруук сашайар үзүүлж үз-
зээбйт хотуул Елизавета Попова,
кими да кытта юйсэндээ, бишрэг
олорор эмэхенттэр бара сатсан
“тыла сүүх” динр эмэхчинизээ
дынгүйрээр эрэ тоннор баццатай ол
обоньиору кытта юйсэтэн, тыны-
гар киймэрээн эргэ бара сатыны-
рын Екатерина Васильева олус
итэбэлтийнээхийг олоньообуттара.
Надежда Михайловна бу да си-
рыыга артыкстары бөркэ сүүмз-
рээн, итторон-чотуулан, бэртээх
испекчэгийн корсоччүүг таңаар-

Эмэг Надежда Михайловна туроуруутугар Степан Ефремов "Хобороос хөбөөнө" дүүрэг ирснээдээ

тын корбутум. Диң, күзөн да туралын. Оңнолорго Алексей, Матрена Павловтар манда, Чурапчыга, үзгәшнелэр. Алексей Павлов Чапарык Даляныбы, Валерий Герасимов тыраштарымыс Үйбааны, Василий Кузьмин Сүрнүт Егору жана да күдүүрүхтүк оонилюон туралдар. Бу "кыазлардыр" шигенгөмбөр, санынар кыстыстарын Хобориоңу Матрена Павлова оонилюобута. Диңни күлдөрдөр, комедиянда оонилюур сурдээж ыараахан динилгөр. Бийнги артыстарбайт тантсан-сизмэн, тутсан-хантан, бөйзөттерин оруухиларын беркэ арыйсан, короочтуулри узаханынык ўордэн тураллар. Биллэн турар, бу – режиссер сыраадаах үзтеп түмүтэ буолар.

Уонна, дъэ, Мария Герасимова "Коночку" дээр ислэктээгийн Надежда Михайлова туруорууттар коробын хайван даахан аастахынна саганшр. Коночкулүү тиэмчилгэр агаардас кинесийнрийн-хэлтэльшарылан эрзүүнгүрдэмшикка, манилж уусуулан көрдөрүү ордук тийвийнтийн буоларынан, хайван да ишилээ этгээдээсээх коночкууну этийн-хаанынан билбиг, ийзгин кэлээнийгээн, кинитылын-обуун истийн. Мария Айдессенна ислэктээгийн суурыйнтаа хайжаллах. Ол алдьархайдах кэми Надежда Михайлова олус кырдынын туруоран, обийн-тоон дьюнгээ бөрж тээрдэвийнтээр. Оччилорго коночку кыттынлаахтири угустэрээ бишадира. Быка, корбуттээр буюу. Торообүт дойж-дүттэн-үүтгэлтэй арахсын хайдах күрүүк ыарханын тыйштээр артыстыара итгээтийнхээтийн сонижуубуттара, корооччүүлэри долгуулгуттара. Корбут дьюн барь ыгаабыппэй дээр ижслийтээр. Коночку – олус ынрахан ислэктээж. Ол гынан Надежда Михайлова корооччүүлэгээр-дуунастайгэр тийвээр гын туруоран, бу ислэктээж. Чурапчы норхудунаайтынайтырын билр бастынг туруоруутаа блодбуга.

Надежда Михайловна күстүрүш режиссер уонна талапчашар артысыбынан сыйналыштыбын. Бөйтэ арыгыбыт уобарастар - Салсары Алан Дашибар, Толгонай - трагический уобарастар. Корвоочу быныштынан сыйналаштахынка. Надежда Михайловна трагический уобарастарды күйінде тути, олус табылсан соиниңнүүр. Режиссер Иван Бушков туруоруб Ч.Айтматов "Иіз сир" драматика аныктады Надежда Михайловна талашыгар эрэ иткэж-Иіз туруорулубут курадук коробку. "Иіз сир" - породуудай тыныштыртуруоруу та дистрох, олус уодук тарымна

THE END

— испектээс, Аныгы түлс-усууц-кое эфектэрийн туяанан тооочину итэбүүр. Маниа реалсер Иван Бушков сценографийн олус таба туяамынтаа kostir.

Тодгонай уобараңа – мээснэгийн санамжийн ынрагч оруулж болжаа. Михаиловна бу уобарын шүүг итэхүүнүүдээхтийн арын талбай, кореочнуулж уонна дьүүлжигүүр сүбэд билүүнитин ыланын түүх Илийн регион “Бенефис”-ийн наадмын төслийн портуодунай тыйвавтырдаа түүхийн коруү куюнсуруу нутагар, Илийн бийрмэг Иркутской уобаласкаа түүхийн түүхийн талбай, портуодунай тыйвавтырдаа түүхийн коруүлэрнүүр “Бастын гэхэх оруола” номинацияларын тийвавтыга. Оссо Бүгүн Арасын түүхийн талбай “В главной роли” портуодунай тыйвавтырдаа куюнкуу талбай, тарынгар эмээ “Бастын гэхэх оруола” номинацияны ылбытаа.

Надежда Михайловна на түнүк туура бирир юмшыг унунуң
төбөннүүт. Кинин Чуралтын
тууратын сайдытыгыр улак
еңголоо, уттузлоо, Чуралтын
ды норуодукай тыйаштыр үзүү
урдуку кирбийгэ таңаарбыт
ниги сыйналтыбын. Кинин
дээх актыбынын буолара,
ор да субуутуннүүтуу, муз-
ы, ол юмшыг ынтышлар арасын
ымнаах дынаңылары котупшил.
Профессиуска ор сыйл үзүү
битгэ. Кэлин пенсияга тахсан,
"Аны" дынэтигэр коюон үзүүнүүр
юмшыг үз бөйгүтүн ынтыта.
Трэн-котон, туроурсан, саяга
э туттарбыта да элбәзи этэр.

Олжоох норуудунай тынырым бастакы испектээгийн ухлуултуудын араас жаирдах норуулаларын корён, кэрээсэн бүлүүн, сөхнүүгүүн-махтай-нын, Надежда Михайловна нийтүүчин сибээстээн, ойр отгубуттэй, кылгастык даанылар, санаан-ахтан аастым-бастабыллах Надежда Михайлова, эн өв сыйларга улзээжин зорилтыг корочижүүг буолшиц. Энгийн убулуойцээж савсан эзэрдэлтийн! Эн талаан-сүгүүртэйни. Доруудуйсаны, тээ буолууну бацарабын.

Е.А.НОВГОРОДОВА,
Саха Орасыннан
культуралык түйгүнүн
педагогический бөтөрөнүн
“Гражданский кылбагы”
анал болгон ханаанынын,

САНА КИНИГЭ

Чурапчыга Мария Герасимова – Сэнээр санаа кинигэтэ сурэхтэнэ

Саха ореспүүбүлүктигээр Олонхо декадатын чөрчтингээн, Мария Герасимова – Сэнээр хомуйнан оigorбут “Чурапчы фольклора” кинигэтэ сурэхтэнэ.

“Фольклор” отдельгэр узлээбийг түмүктээний курдук смыслинан онордум. Манна бывыр-быныргытан фольклорга узлэснит улаан суруйгаачыларбыттан сабалсан, Эрилик Эристини, Далан, Күн Дырибинэ, Добордуурал курдук суруйгаачылар аймыныларыттан уонна ижилж авыттан инохтору, үүхээндэри хомуйсан, бастакы олукка кийлэрдлийт.

Иккис олукка чабырдахсит Дылэй Буюсантэн сабалсан, билгигин чабырдахтын сыйдаачыларга дээрин кийлэрдлийт. Күн Дырибинэ, Иннокентий Левин углээр уонна тойлусуттарбыт киниршилэр.

Кинигэ тахсынтыгар бывырьын улуус дъяналтата 200 тийн солкуубай убу кордтэй, үорх уонна култуура салалталаар, 100-тэн тахса кини успуонеар буолулар, Кинигэ 256 страницаах, 500 ахсанын таьста. Билгиги буола турар балынанынан санаа ыраан, кинигэ страницаа айлантаьста. 80-тэн тахса страницаа хөбүрзэт. Сурдэх эзбх тойлук, аймыны бывыллан хаалла.

Ол гынан барын санаабын түфэрбэллийн, Салгытын эзэр хадырдай оigorухтара дээр эрээбин. Билгиги бывыргы холуун дьон ылтыгын тэлдлийт, аныгылар аспаалын оigorухтара”, - дээр Мария Андреевна санаатын улзэстэр.

Үерүүлэх бывынга-чайтыга улуус дъяналтатын Монетра Матвеева, Чурапчы ижилжигин дъяналтатын Варвара Макарова, култуура салалтатын Айталана Смирнова, Олонхо кинин начаалтыныга Дмитрий Попов, А.А. Савин альянан этнографический музейн дэргэцтэр Юрий Толстоухов Мария Андреевна баа санааларын аяаатылар.

Елена МАКАРИНСКАЯ.

Чурапчыттан САРДААНА сабыс-санаа кинигэтэ бэчээттэнэ таьста

Чурапчылар биир дойдулаахлыг, билгигин Дьюкууский куоракка олорор Сардаана Корякина – Сардаана айыгы юм лигтэрэтиирэтигэр туслах суоллаах-иистээх, буомардаах суруйгаачы бывынтынан билигин дириг хоруулаахтык үлэлий-хамсын сыйдьдар.

Оттон бу күннэргэ Сардаана “Күтүүкэ хомолто” санаа кинигэтэ күн сирин керде. Кинигэ сурэхтэнэгээ бу сотору юмнэн буолара күүтүлэр. Оттон сахалын аймынылары себүлээн аваачыларга аяаан, эзэр суруйгаачы бастакы, яэтнэлээж “буруулуулж” эзбх ахсанын тахсыбыт санаа кинигэтэ “Айар” кинигэ кыннатыгар атынга тахсарын билээрдлийт.

“Кинигэм саамай финнкага дихоо дуу, юннигээр баар хаартыкам МЕМОРИС сыйнарылаах, суютбай телепуен хамартын түнвайдахха, хаартыска “тийн”, санааран-инэрэн баар. Кинигэ эрээдээктэрэй айбыт “ФЛЭШ” дээр санаа технологиа буолар. Манна аваачыларбар аяаан кинигэ тил эхбин уонна биир саамай себүлүүр ырымабын ыллаан иштгинэрбии. Сээнги тайлан, кинигээрээ ханан даааны бэчээттэмийтэх 16 юлсээний кинрээ – кинрээ комалерүнэн овом юртээ ютэлбийн тиэрдээбин – кинрээг кинигэм күн сирин керде. Аймыныларбар олохлуут араас көстүүлээрэ обиууланаилар, күндуу азаачычыларын, кинигэни астына-дуонуяа азбыхахт дээр эрээбин, уонна санааларгытэн үлэстийххит дээр долгуу үүдээчин”, - дээр САРДААНА төлөвлөн нонуу бииги эрээжээсийбийтигээр зрийн, үерүүгүү үзэжинэ.

Дээр, онон, күндуу азаачычыларбыт, “Күтүүкэ хомолто” “Айар” маадаанынныг 290 солкуубай санааба атынлаан, хомолто төрүүтэ тухха сыйтарын билиххит.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

“Учуутыг үрдүүк авын түүн бэчээтэхийн” кинигэ авттарынан Саха АССР оскуолаларын үтүүлэх учууталаа, Чурапчы улууруун болуутаах олохтоою Николай Иванович Дьячковский буолар. Матырьваалдары таьынга улуустаабы үорх салалтатын ишнээлийн Мария Артемьевна үзээслэгт. Санаа кинигэ 200 страницаах, 150 ахсанын бэчээттэмийт.

Таьынга аагтар дынгээби уонна үорх салалтатын архыбыттанин хаартыскалар кинрээдээр. Николай Дьячковской кэпсөнээрэ, ахтынлар тус ологуттани, илэх корбуттэй суруйбүттэр. Матырьваалдар кини үбүлүүдээх 80 сааңгыгар аяаан хомулбутттар.

Үнүс санаа кинигэ – С.А. Новгородов авыннан Чурапчы орто оскуолатын устуоруяатыгар сүүнэн сүүлталаах “Ахтабын-санааын үорэммит оскушлабын...” дээр ахтын хомууруунууга 534 страницаах кинигээрээ уопсайа 382 ахтын кинрээ. Кинигэ форзаныгар уонна таьынгар оскуола 145 страницаах үбүлүүдүүн тэээснээрийн хаартыскалара үйзтиллийбидтэй.

1950 сүлдлаахха Чурапчы 7 кылаастаах орто оскуолата толору орто оскуола статуун ылбыт. Онон ол сүлт 7 кылааны бүтээрэн баран, кыайнан Дьюкууский кинрээн үорхтэрийн салтныр кылаастаахаар суютбайгаар дойнхуяа буоларын, уонна санааларгытэн үлэстийххит дээр долгуу үүдээчин”, - дээр САРДААНА төлөвлөн нонуу бииги эрээжээсийбийтигээр зрийн, үерүүгүү үзэжинэ.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Санаа кинигэлэр биһирэмнэрэ буолла

Быйыл Саха АССР төрттээммитэ 100 санаа саха бастакы лингтийн-учуунайа Семен Андреевич Новгородов төрөбүтэ 130 санаа уонна кини авын сүгэр Чурапчы орто оскуолатын 150 сүллаахаа өрөгийдөөх үбүлүйэ. Бу болиц сүллар чөрчтэгийнэн улуус дъяналтатын аактабай саалатыгар «Учуутыг үрдүүк авын түүн бэчээтэхийн» таьын «Ахтабын-санааын үорэммит оскуолабын...» кинигэлэр сурэхтэнэлэр.

Үорхуулэх тэрэхини Чурапчы орто оскуолатын албан кылас учууталаа Мария Попова уонна оскуола бибилэтийнээр Людмила Татарникова илээжи-саалалан ыттылар, Киннэрэс үс санаа кинигэ не тутуулан, не хөюонун сишилн бишүүннэрдилэр.

Бастакы эхийн кинигэ «Чурапчы улууруун учууталаар» сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт. Уопсайа түорт кинигэ тахсыбыт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

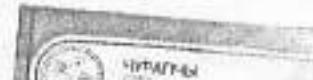
Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

Чурапчы улууруун учууталаар “Чурапчы учууталаар” сирийээж кинрээлэр. Сирийээз улуус учууталаар, педагогтарын сирдатар соруктаах 2021 сүлдлаахха Виктор Дьяконов хөбүлэхийнэн тэрийлдлийт.

ЧИТАГЫ
ИЮУЛАЛАРЫ
СОЛОВЬЕВА
МАРФА ДМИТРИЕВНА

ЧИТАГЫ ИЮУЛАЛАРЫ СОЛОВЬЕВА МАРФА ДМИТРИЕВНА

